

Экология, геология және табиғи
ресурстар министрлігі Қазақстан
Республикасы «Қазгидромет»
Республикалық Мемлекеттік
Кәсіпорны»

АЙЛЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ: °
ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ОРТАША АЙЛЫҚ АУА
ТЕМПЕРАТУРАСЫ ЖӘНЕ АЙЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫН
МӨЛШЕРІНІҢ АНОМАЛИЯСЫ
2023 ҚАҢТАР АЙЫНА

Астана 2023

КІРІСПЕ

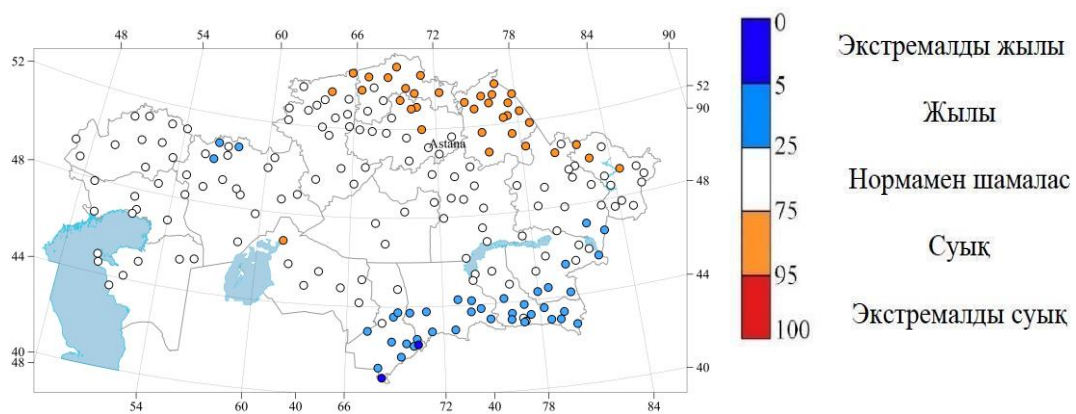
Өңірлік климатты зерттеу және оның өзгеруінің тұрақты мониторингі «Қазгидромет» РМК Қазақстанның ұлттық гидрометеорологиялық қызметінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. «Қазгидромет» РМК Қазақстан аумағы бойынша ауаның орташа айлық температурасының және атмосфералық жауын-шашынның айлық мөлшерінің ауытқуларын бағалау келтірілген ай сайынғы бюллетеньдерді шығаруды жүзеге асырады.

Бюллетеньді дайындау үшін «Қазгидромет» РМК метеорологиялық мониторинг желісіндегі бақылау деректері: 1941 жылдан бергі кезеңде ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомасының қатары пайдаланылады.

Жер бетіндегі ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомаларының аномалиялары нормаға қатысты – ағымдағы климаттың аномалиясы дәрежесін мониторингілеу үшін базалық ретінде Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым ұсынған 1991-2020 жыл кезеңіне есептелген орташа көпжылдық мәндерге қатысты анықталды. Ауа температурасының ауытқулары байқалған мәннің нормадан ауытқуы ретінде есептеледі. Жауын-шашын мөлшерінің ауытқулары норманың пайызында, яғни түскен жауын-шашын мөлшерінің норманың тиісті мәніне пайыздық қатынасы ретінде ұсынылады.

Климаттық экстремумдарды сипаттау үшін карталар келтіріледі, онда әрбір станция үшін 1941 жылдан бастап ағымдағы жылға дейінгі кезеңде қаралатын айнымалы уақыт қатарындағы ағымдағы мәннен аспаудың эмпирикалық ықтималдығының ауқымы көрсетіледі (аспаудың эмпирикалық ықтималдығы – бұл ағымдағы мәннен кіші немесе оған тең уақытша қатар мәндерінің үлесі). Егер айнымалының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы шекті диапазондарға түссе (0-5% немесе 95-100 %), онда бұл мән 1941 жылдан бастап 5% жағдайдан көп емес болған. Егер ауа температурасының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы 0-5% диапазонда болса, бұл осы жерде байқалған өте төмен температураны көрсетеді, егер 95-100% диапазонда болса, онда, керісінше, өте жоғары температура. Егер жауын – шашын мөлшерін қарастыратын болсақ, онда бірінші жағдайда бұл олардың өте аз мөлшерін, екіншісінде-жауын-шашынның тым көп мөлшерін көрсетеді.

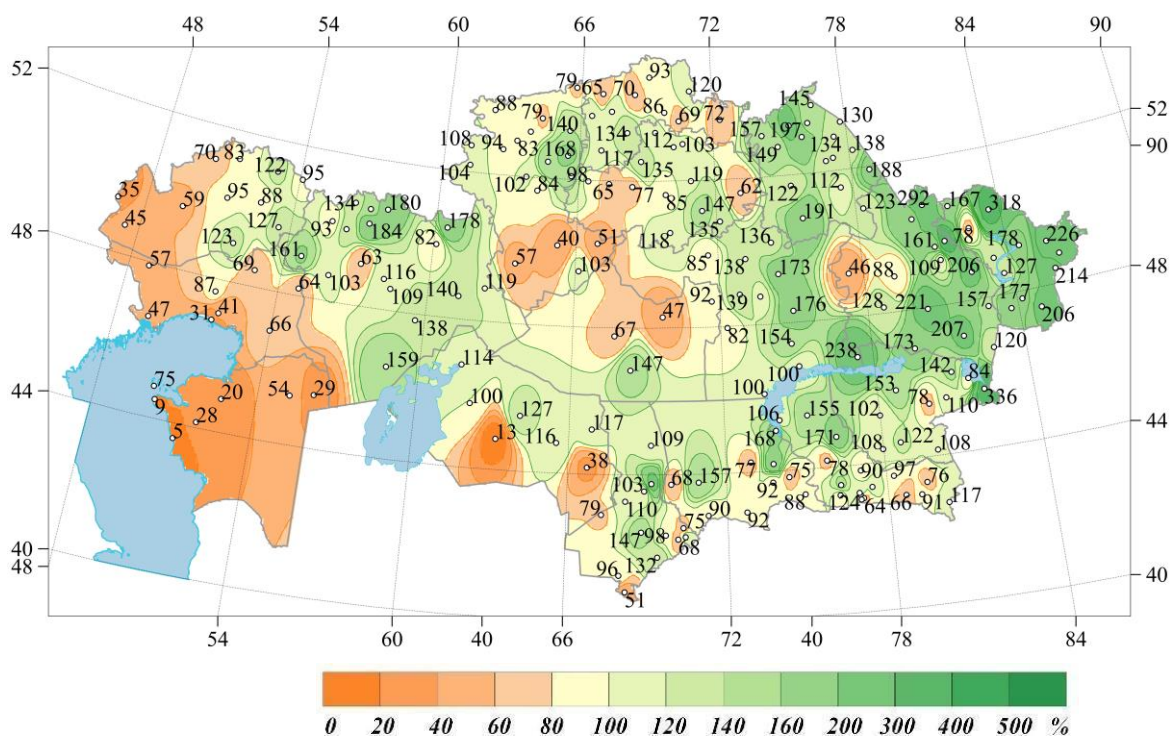
*Шығарылымға жауапты: Белдеубаев Е., ФЗО КЗБ жетекші инженері
Қаратай М, ФЗО КЗБ жетекші инженері*

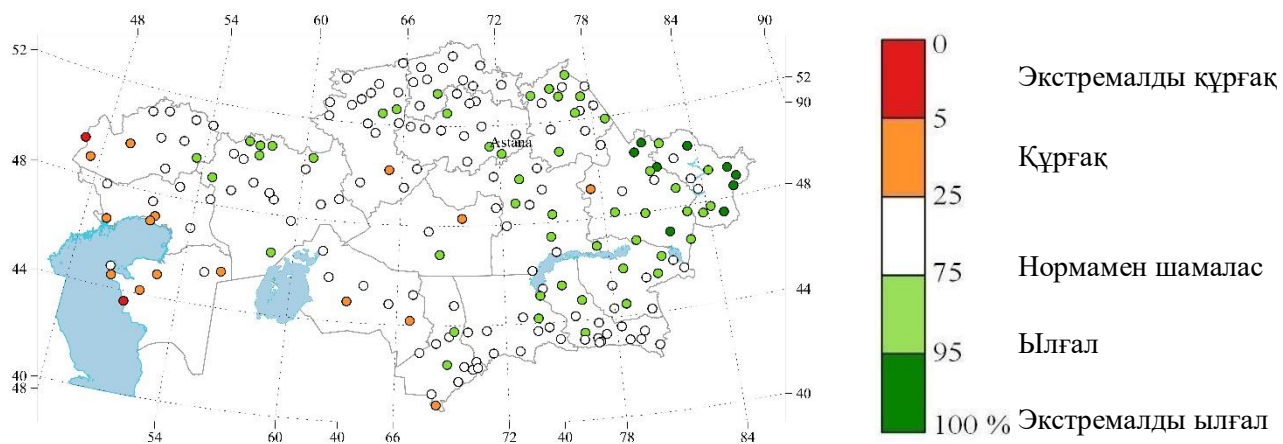
2 - сурет-1941-2022 жылдардағы кезеңге сәйкес есептелген 2023 жылғы қаңтардағы ауа температурасының аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы

АТМОСФЕРАЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫННЫҢ АЙЛЫҚ МӨЛШЕРІ

Қаңтар айында Жауын шашынның территория бойынша таралуы біркелікі болмады. Еліміздің батыс және орталық бөліктерін норманың 80 %-нан төмен түскен жауын – шашын тапшылығының үлкен зоналары алып жатты (Сурет 3), батыста орналасқан 2 МС үшін қаңтар экстремалды құрғақ болды. Жауын – шашын тапшылығының жергілікті зоналары шеткі солтүстікте, Абай облысында, сонымен қатар еліміздің оңтүстігінде байқалды. Қазақстан территориясының көп бөлігінде норманың 120 %-нан жауын - шашынның аз түсулер байқалды. Шығыс аймақтарда түскен жауын – шашын мөлшері норманың 130 – 230 % аралығында болды, кей жерлерде норманың 300 %-нан жоғары болды және 4 МС жауын – шашынның максималды рекордтары жаңартылды (Кесте 1). Еліміздің шығысындағы 9 МС мәліметі бойынша экстремалды ылғал болған (Сурет 4). Абай облысының Уржар МС ең көп жауын – шашын түскен – 96 мм (норманың 207 %).

3 - сурет - 2023 жылғы қаңтардағы атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің кеңістіктік таралуы (1991-2020 жж. кезеңге есептелген нормадан % бойынша)

4-сурет - 2023 жылғы қаңтарда атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы. Ықтималдықтар 1941-2022 жылдаркезеңіне сәйкес есептелген

1-кесте. 2023 жылғы қаңтардағы айлық жауын-шашынның рекордтық мәндері

Метеостанция	облыс атауы	2023 ж. қойылған рекорд	алдыңғы максималды рекорд
Дмитриевка	Абай облысы	44,6 мм	34,1 мм (1971 ж.)
Заповедник Маркаколь	Шығыс Қазақстан облысы	71,6 мм	63,7 мм (2010 ж.)
Лениногорск	Шығыс Қазақстан облысы	59,2 мм	40,8 мм (1950 ж.)
Шалабай	Абай облысы	70 мм	54,3 мм (2013 ж.)